

Әдебиеттер

1. ҚР стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі. Ұлттық статистика бюросы. – URL: <https://stat.gov.kz/official/industry/161/statistic/6>
2. Алшынбаев А.Ә. ҚР экономикалық негіздері. – Алматы: Талап, 2018. – 124.

Кульчикова А.Б., 2 курс магистранты (Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ)
Ғылым жетекшісі - э.ғ.д., профессор Нурымов А.А.

ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙДА ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ МЕМЛЕКЕТТІК ҚОЛДАУДЫҢ ҚАРЖЫ-НЕСИЛІК ТЕТІГІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуы кәсіпкерлікті дамыту перспективаларымен анықталады. Экономиканың кез – келген саласындағы шағын және орта кәсіпорындар мемлекеттің экономикалық қауіпсіздігі, халықтың әл-ауқаты мәселелерін шешудің басым бағыттарының бірі болып табылады. Шағын және орта бизнесті қаржылық-несиелік қолдау-бұл конкурстық негізде атаулы түрде жүзеге асырылатын, шағын және орта бизнесті дамытуды қолдаудың мемлекеттік және жергілікті бағдарламалары шеңберінде қаржы құралдарының шектеулі саны арқылы іске асырылатын мемлекеттің ынталандырушы әсерінің нысаны.

Мемлекеттік қолдаудың тиімділігі-шаруашылық жүргізуші субъектіге мақсатқа қол жеткізуге бөлінетін жағдайлар мен факторларды неғұрлым толық пайдаланған кезде мемлекеттің мақсатына қол жеткізу шарасы. Шағын және орта бизнесті қолдау жүйесін іске асыру негізгі ретінде мыналарды көздейді: ұйымдық-экономикалық жүйені дамыту қағидаты; үздіксіздік қағидаты; жүйелілік қағидаты; басқарылу қағидаты; бизнес пен биліктің тең құқылы әріптестігі қағидаты; функционалдық интеграция қағидаты; аумақтар мен сыртқы экономикалық байланыстардың ашықтығы қағидаты; бейімделу және тең мүмкіндіктер қағидаты; ақпараттық қолжетімділік және қайта белсенділік қағидаты. Көрсетілген қағидаттар шағын және орта бизнесті мемлекеттік қолдау тетігінде толық көлемде іске асырылған [1].

Экономиканың осы сегментін мемлекеттік қаржылық қолдау мемлекеттік қаржылық реттеу шеңберінде тұтастай алғанда экономиканың теңгерімді дамуын қамтамасыз ету, нарықтық бәсекелестік жағдайында туындайтын сәйкессіздіктерді жою (немесе оған жол бермеу) мақсатында ынталандыру (немесе тежеу) түрінде мемлекеттің кәсіпкерлік объектілеріне ықпал етуі нысанында қаралады.

Шағын және орта бизнесті дамытудың стратегиялық картасының негізінде бизнестің өмірлік циклінің әрбір сатысының элементтері белгіленеді және факторлары (мемлекеттік қолдау түрлерін айқындау үшін кәсіпкерлік тәуекел факторларын ескереді) және мемлекеттік қолдаудың тиімділігін арттыру құралдары негізделеді.

Тікелей мемлекеттік ықпал ету құралдары бюджет қаражатын бөлу арқылы пайдаланылады, олардың көлемі аумақтық бюджеттердің

мүмкіндіктеріне байланысты болады. Шағын және орта бизнесті дамытуды мемлекеттік қаржылық қолдау құралдарын жетілдіру жанама ықпал етудің қаржы құралдарына да қатысты.

Әр түрлі деңгейдегі шағын бизнесті қолдау құрылымына мыналар кіреді: халықаралық ұйымдар, заң шығарушы органдар, атқарушы органдар, шағын және орта бизнесті қолдаудың аймақтық және жергілікті қорлары; банктік емес микроқаржы ұйымдары, несиелік кооперативтер, қауымдастықтар, несиелік кооперативтер бірлестіктері, шағын және орта бизнесті қолдау агенттіктері, кәсіпкерлікті қолдау және дамыту орталықтары және бизнес орталықтары, консалтингтік және ақпараттық-аналитикалық ұйымдар [2].

Шағын және орта бизнесті мемлекеттік қаржылық қолдау мұндай көмек көрсету тетігінің өзінің жетілмегендігіне (қолдау бағдарламаларын іске асырудың нәтижелілігі мен тиімділігін бағалаудың, мемлекеттік субсидиялауды алуға шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерін іріктеу алгоритмінің және қолдау алушылар жобаларының іске асырылуын бақылаудың және т. б. жетілмегендігіне) байланысты әрдайым жеткілікті және тиімді бола бермейді.

Әлеуметтік-экономикалық проблемаларды шешу, шағын және орта бизнестің бәсекеге қабілеттілігін арттыру қажеттілігі осы процеске тартылған әртүрлі ұйымдар арасындағы коммуникация жүйесін дамытуды неғұрлым тиімді құрал ретінде айқындайды.

Шағын және орта бизнес субъектілеріне кредит беру стандарттарын дамыту, бір жоба шеңберінде қаржыландыру көлемін ұлғайту, салымдарды сақтандыру мен кәсіпкерлікті қолдаудың ұлттық кепілдік жүйесін, синдикатталған кредит беру жүйелерін, кредиттерді секьюритилендіру, лизинг, шығындарды субсидиялау тетіктерін дамыту жөніндегі іс-шаралар бизнестің өмірлік циклінің барлық кезеңдері үшін өзекті болып қала береді [3].

Осылайша, мемлекеттік қаржылық қолдау тетігін қолдана отырып, шағын және орта кәсіпорындар қызметі тиімділігінің негізгі параметрлері сайып келгенде бизнесті дамытуға қолайлы қаржылық жағдайлар жасайды.

Әдебиеттер

1. Хайруллова, А.И. Государственная финансовая поддержка института малого предпринимательства: авт. дис. кандидата экономических наук: 08.00.10 / Казань, 2015. 25 с.

2. Отчет о состоянии развития мсп в Казахстане. АО «Фонд развития предпринимательства «Даму», 2020.

3. «Бизнестің жол картасы-2025» бизнесті қолдау мен дамытудың мемлекеттік бағдарламасы, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 24 желтоқсандағы № 968 қаулысы.